

Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova

Ústav dějin křesťanského umění

Církevní a obecné dějiny

Jaroslav Mrňa: Farní kroniky jako pramen církevních a sociálních dějin na příkladu pamětních knih farností v děkanství velkomeziříčském

368 Stran

Posudek školitele disertační práce

Jaroslav Mrňa nastoupil do doktorského studia s vyhraněnou představou o zaměření, tématu a metodice svého výzkumu. Vybral si problematiku farních kronik, které chtěl studovat jako pramen církevních a sociálních dějin na relativně rozsáhlém, ale zvladatelném vzorku pamětních knih jeho děkanátu (vikariátu). Nutno podotknout, že se jedná o přepracovanou verzi již jednou odevzdané práce, kterou mu zkušební komise na základě posudků a diskuzi během obhajoby vrátila. Kolega Mrňa měl tedy nyní k dispozici tři posudky a věnoval rok a půl intenzivní práci přepracování původně chvatně dodělané a zřejmě ukvapeně odevzdané disertace, kam tehdy nestihl zapracovat ani připomínky školitele. O odvedené práci svědčí mnohem více obsah, než jen dalších skoro 100 stran, o které se jeho disertace rozšířila.

Práce je logicky členěna a strukturována. V prvním kapitole podává rozbor literárního a historického žánru farní kroniky a pamětních knih, který je nezbytný k jejich správné interpretaci a vyhodnocení. Řadí je do kontextu dějinného myšlení křesťanství, bez jehož přínosu není možné pochopit důvody jejich vzniku. Stejně tak je zde důležitý zájem státu na uchování důležitých dat, není náhoda, že povinnost zřizovat a vést tento typ knih přichází práce v době zvýšeného dohledu státu nad společnostmi a církví. V této pasáži jistě mohl konzultovat a využít větší soubor dnes již prakticky nevyčerpatelné literatury na dané téma, ale po potřeby svého výzkumu je jeho rozbor dostatečný. Klíčová je závěrečná podkapitola 1.2., kde zkoumá pamětní knihy postupně v jejich různých rolích jako umělecké, pamětní a úřední dílo.

Vysloveně technický charakter má druhá kapitola, kde podává přehled a analýzu formuláře farních kronik a nabízí tak čtenáři vhled do různých podob těchto specifických pramenů. Stejně důležitou je i druhá část této kapitoly, kde se shrnují předpisy ke zřizování a vedení pamětních knih, díky nimž si lze uvědomit, jak pečlivě či naopak liknavě katoličtí duchovní přistupovali k plnění této povinnosti, jak navzdory relativně jasným instrukcím mnoho záleželo na konkrétním duchovním

správci, díky němuž kronika nabývá nebo naopak postrádá svoji hodnotu jako historický pramen. Více narativní charakter má opět třetí kapitola, kde autor podává stručný přehled historického vývoje velkomeziříčského děkanátu. Na celkem 80 stranách pokrývá praktický celý vývoj církevní správy a dovádí svůj přehled až do současnosti.

Těžiště práce spočívá v nejdelší kapitole čtvrté, která obsahuje zevrubný popis jednotlivých pamětních knih, včetně jeho stručného zhodnocení z hlediska církevních a sociálních dějin. Jednotlivé farnosti a jejich knihy jsou zpracovány s archivářskou důkladností a pečlivostí. Opět bych uvítal možná ještě více dílčích sond do konkrétních možností pramenů demonstrováných na konkrétním historickém materiálu, ale ani DP není možné přetěžovat. Konečně závěr nabízí kromě shrnutí problematiky rovněž cenný přehled a komparaci s tím, jak vypadají tyto typy pramenů v dalších, hlavně sousedních zemích. Důležitou částí práce jsou pak soupisy, které jsou zpracovány zevrubně.

Předložená disertační práce představuje výsledek usilovné několikaleté práce. Sama má i po přepracování charakter spíše technického, soupisového rázu, což ale nesnižuje její přínos a hodnotu, i tento žánr je jako disertační práce v oboru církevní a obecné dějiny přijatelný. Jeho disertační práce tak představuje především spolehlivé a nezbytné východisko pro další badatelé v oblasti církevních, kulturních, sociálních a regionálních dějin. Přes svůj spíše technický charakter přináší předložená práce přínos i metodologické oblasti, kde autor nabízí své členění a typologii tohoto druhu pramenů, cenné jsou i kvantifikace jazykového a časového charakteru.

Disertační práci lze doporučit k obhajobě.

V Hradci Králové 5. září 2017

Doc. PhDr. Tomáš Petráček Ph.D.,